

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ЦИХАНОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 3572/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

6 вересня 2007 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Цихановський проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (Mr. P. Lorenzen), Голова,
пані С. Ботучарова (Mrs. S. Botoucharova),
п. К. Юнгвірт (Mr. K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (Mr. V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (Mrs. M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Р. Маруст (Mr. R. Maruste),
п. М. Віллігер (Mr. M. Villiger), судді,
та п. Дж. С. Філліпс (M. J. S. Phillips), заступник секретаря секції,
після обговорення за закритими дверима 10 липня 2007 року,
вносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (№ 3572/03), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України паном Леонідом Христофоровичем Цихановським (далі — заявник) 21 листопада 2002 року.
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Ю. Зайцевим та керівником Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини — пані І. Шевчук.
3. 7 вересня 2005 року Суд направив на комунікацію Уряду скаргу щодо тривалості провадження в цивільній справі заявника. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1937 році та проживає в місті Кривому Розі.
5. 19 липня 1994 року заявник, який в той час працював у загальноосвітньому закладі, став інвалідом внаслідок травми спини та ніг. Було встановлено, що заявник отримав травму внаслідок нещасного випадку на роботі, та з лютого 1995 року Тернівське районне відділення народної освіти виплачувало заявнику щомісячну грошову допомогу в зв'язку з непрацездатністю.
6. 17 липня 1997 року заявник звернувся до Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу (далі — районний суд) з позовною заявою про встановлення більшої суми щомісячної грошової допомоги.
7. 4 березня 1998 року Тернівське районне відділення народної освіти подало зустрічний позов, стверджуючи, що травма заявника не є виробничою травмою.
8. 3 вересня 1997 року по грудень 2001 року районний суд призначив приблизно 30 судових засідань. Судові засідання призначались з інтервалами від двох тижнів до чотирьох місяців. Велику кількість судових засідань було відкладено в зв'язку з поведінкою сторін (клопотання про відкладення судового засідання або відсутність у судовому засіданні). Відповідно до протоколів суду п'ять судових засідань було відкладено в зв'язку з поведінкою заявника, дванадцять судових засідань було відкладено в зв'язку з поведінкою представника Тернівського районного відділення народної освіти та вісім судових засідань було відкладено в зв'язку із поведінкою обох сторін. Два судових засідання було відкладено в зв'язку із питаннями, пов'язаними з діяльністю суду.

9. 7 грудня 2001 року районний суд залишив позов заявника та зустрічний позов Тернівського районного відділення народної освіти без розгляду в зв'язку з повторною неявкою сторін у судовому засіданні.

10. Відповідно до інформації, наданої заявником, він дізнався про цю ухвалу суду тільки у травні 2002 року з відповіді районного суду на його заяву про прискорення провадження. Заявник надав Суду копію його заяви від 23 квітня 2002 року та копію відповіді районного суду від 23 травня 2002 року, в якій суд інформував заявника про те, що 7 грудня 2001 року його позов було залишено без розгляду. Додатково заявник зазначив, що 11 січня 2002 року районний суд викликав його для участі у судовому засіданні 4 лютого 2002 року. Заявник надав копію судової повістки від 11 січня 2002 року, в якій у відповідній частині зазначається таке:

«Жовтневий районний суд м. Кривого Рогу викликає Вас 4 лютого 2002 року на 10 годину як позивача у справі про компенсацію шкоди...»

Заявник пояснив, що він прийшов на це судово засідання разом зі свідком паном Ю., але засідання було відкладено в зв'язку з неявкою представника Тернівського районного відділення народної освіти. Він також надав копію письмових свідчень пана Ю., де останній підтверджував, що він дійсно приходив до суду для участі у судовому засіданні 4 лютого 2002 року.

11. Відповідно до тверджень Уряду заявник дізнався про ухвалу суду від 7 грудня 2001 року не пізніше ніж 24 грудня 2001 року, коли він прийшов до районного суду та вимагав видати йому деякі документи зі справи. Уряд стверджував, що районний суд запросив заявника судовою повісткою від 11 січня 2002 року для вручення йому вилучених зі справи документів, про видачу яких він клопотав. Для підтвердження цього доводу Уряд надав лист, підписаний суддею районного суду паном К.

II. НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Цивільний процесуальний кодекс

Стаття 216

«Сторонам ..., притягнутим до участі в справі, які фактично не були присутніми в судовому засіданні при розгляді справи, суд надсилає копії ... ухвал про зупинення чи закриття справи або залишення заяви без розгляду протягом п'яти днів з дня їх оголошення».

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

12. Заявник стверджував, що тривалість провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», яка передбачається пунктом 1 статті 6 Конвенції, що передбачає наступне:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ...»

А. Щодо прийнятності

13. Уряд стверджував, що заявник подав свою скаргу 21 листопада 2002 року, тобто після спливу шести місяців з дати закінчення провадження. Уряд стверджував, що скарга була подана з пропуском строку.

14. Заявник стверджував, що шестимісячний період повинен відраховуватись з 23 травня 2002 року, з дати, коли він дізнався про ухвалу суду від 7 грудня 2001 року про залишення його вимог без розгляду.

15. Суд нагадує, що, якщо відповідно до національного законодавства та практики заявнику має бути *ex officio* вручено письмову копію рішення суду, шестимісячний період за п. 1 статті 35 Конвенції має починатись з дати отримання рішення (див. рішення у справі «Ворм проти Австрії» (*Worm v. Austria*) від 29 серпня 1997 року, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-V, пп. 33–34).

16. Повертаючись до фактів цієї справи, Суд зауважує, що Уряд не надав жодних доказів того, що ухвала від 7 грудня 2001 року була вручена заявнику протягом п'яти днів з дати її проголошення або у будь-який інший день до 23 травня 2002 року. Більше того, Суд зауважує, що судова повістка від 11 січня 2002 року була адресована заявнику як «позивачу» у провадженні та не містила жодних посилань на його клопотання про надання документів, які містились у справі. Уряд не надав жодних обґрунтованих заперечень щодо аргументу заявника про те, що він брав участь у тому судовому засіданні, яке було відкладено в зв'язку з неявкою представника Тернівського районного відділення народної освіти.

17. За цих обставин Суд приймає аргумент заявника про те, що він дізнався про ухвалу від 7 грудня 2001 року тільки у травні 2002 року, та відхиляє попередні заперечення Уряду.

18. Суд не знаходить причин для визнання скарги заявника непринятною. Відповідно Суд визнає її прийнятною.

В. Щодо суті

19. У своїх зауваженнях щодо суті справи Уряд стверджував, що порушення п. 1 статті 6 Конвенції не було. Зокрема, в більшості затримки провадження мали місце в зв'язку з поведінкою сторін, включаючи поведінку заявника.

20. Заявник не погодився. Він зазначив, що протоколи судових засідань були неточними. Вони містили інформацію про відкладення судових засідань з причин неявки обох сторін, коли насправді не з'являвся тільки відповідач. Далі заявник стверджував, що з його вини було відкладено тільки два судових засідання, коли його адвокат не міг взяти участь у них.

21. Суд зауважує, що заявник звернувся до суду 17 липня 1997 року. Проте період, який має бути розглянутий, починається тільки з 11 вересня 1997 року, коли Україна визнала право звернення до Суду. Тим не менш для оцінки розумності періоду, який пройшов з того часу, необхідно прийняти до уваги стан провадження на той час. Провадження було закінчено 7 грудня 2001 року та тривало чотири роки та три місяці в суді однієї інстанції. Проте тільки через шість з половиною місяців заявник дізнався про це рішення (див. п. 17 вище).

22. Суд повторює, що розумність тривалості провадження має оцінюватись в світлі обставин справи та наступних критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних державних органів, а також важливість спору для заявника (див., серед багатьох інших, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*), № 30979/96, п. 43, ЄСПЛ 2000-VII).

23. Повертаючись до фактів цієї справи, Суд зауважує, що, незважаючи на твердження заявника про неточність судових протоколів, заявник може бути визнаний відповідальним за відкладення деяких судових засідань у провадженні. Проте Суд зауважує, що більш ніж половину судових засідань було відкладено в зв'язку з

поведінкою відповідача — державного підприємства (клопотання або відсутність). Далі Суд зазначає, що саме національні суди мають створювати умови для того, щоб судові провадження було швидким та ефективним. Зокрема, національні суди мають вирішувати, чи відкласти судові засідання за клопотанням сторін, а також, чи вживати якісь дії щодо сторін, чия поведінка спричинила невиправдані затримки у провадженні. Суд нагадує, що він зазвичай визнає порушення п. 1 статті 6 Конвенції у справах, які порушують питання, подібні до тих, що порушуються у цій справі (див., наприклад, рішення у справі «Смірнова проти України» (Smirnova v. Ukraine), № 36655/02, 8 листопада 2005 року, та рішення у справі «Карнаушенко проти України» (Karnaushenko v. Ukraine), № 23853/02, 30 листопада 2006 року).

24. Розглянувши всі матеріали, які були надані, Суд вважає, що Уряд не виклав жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. З огляду на прецедентну практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідає вимозі «розумного строку».

25. Відповідно у цій справі було порушено п. 1 статті 6.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

26. Заявник далі скаржився за п. 1 статті 6 Конвенції щодо несправедливості судових засідань у справі, зокрема в зв'язку з тим, що ухвалу від 7 грудня 2001 року було винесено з порушенням процесуального права. Далі він скаржився за п. 1 статті 8 Конвенції, посилаючись на факти цієї справи.

27. Суд повторює, що заявник ніколи не оскаржував у національних судах ухвалу суду, на яку скаржиться зараз. Виходячи з сукупності наявних матеріалів та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією чи протоколами до неї.

28. Таким чином, ця частина заяви має бути оголошена неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

29. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

30. Заявник вимагав 280 000 євро як матеріальну та моральну шкоду та 1572,60 євро щомісячних виплат.

31. Уряд зазначив, що ці вимоги були завищеними та необґрунтованими.

32. Суд не вбачає причинного зв'язку між встановленим порушенням та вимогами щодо щомісячних виплат та матеріальної шкоди. Відповідно він відхиляє ці вимоги. З іншого боку, Суд вважає, що заявник мав зазнати певної моральної шкоди, і, здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості, Суд відповідно присуджує заявнику 2400 євро.

B. Витрати

33. Заявник не подав жодних вимог щодо відшкодування витрат. Відповідно Суд нічого не присуджує.

C. Пеня

34. Суд вважає належним призначити пеню, виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо тривалості провадження у цивільній справі прийнятною та решту заяви — непринятною;
2. *Постановляє*, що у цій справі було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику 2400 (дві тисячі чотириста) євро як відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з заявника;
 - (b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;
4. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 6 вересня 2007 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стефен ФІЛЛІПС (Stephen Phillips)
Заступник Секретаря

П. ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова